

1272 2022

1

STADHUIS VAN GOUDA

Het 15e-eeuwse stadhuis van Gouda is een van de oudste gotische stadhuizen van Nederland. De bouw duurde van 1448 tot 1459. Het stadhuis werd op het midden van het plein gebouwd omdat het dan minder vatbaar zou zijn voor brand. In 1361 werd namelijk een groot deel van Gouda verwoest door een grote brand. Door de jaren heen werd het stadhuis meerdere keren ingrijpend verbouwd. Het interieur stamt deels nog uit de 17e en 18e eeuw. Aan de buitenzijde zijn vier leeuwen met wapenschilden te zien die Gouda en Holland symboliseren. Eén wapenschild is echter anders, namelijk dat van Lodewijk Napoleon, de broer van Napoleon Bonaparte. Hij was koning van Holland en wilde daarom zijn eigen schild op het stadhuis.

31

TABAKSZAAK VAN VREUMINGEN

Foto's: Rinus Lasschuyt Fotografie

Sinds 1367 heeft het pand op Wijdstraat 20 talloze eigenaren gehad, waaronder de Goudse koekenbakker Dirk van Vreumingen. **Zijn zoon Teunis vestigde er in 1836 een tabakszaak.** De tabakskerverij en sigarenmakerij waren kort op de bovenverdieping van dit pand gevestigd. Vijf opeenvolgende generaties zouden deze tabakszaak voortzetten. De zaak was daarmee de oudste tabakszaak van Nederland die in het bezit van één familie was en gedreven werd vanuit hetzelfde pand. Aan dat tijdperk kwam begin 2020 een einde, omdat er binnen de familie geen opvolger was. De nieuwe eigenaar is voornemens om in de winkel tevens een museum te vestigen.

101

MONOPOLY GOUDA

In 1935 werd het bekende - en inmiddels bestverkochte - bordspel Monopoly op de markt gebracht. Inmiddels is het spel in 26 talen verkrijgbaar en zijn er ruim 200 miljoen van verkocht. Regelmatig verschijnen er **speciale edities**, waaronder die van de stad Gouda.

136

GOUDSCHE COURANT

Op 3 april 1862 werd de eerste editie van de Goudsche Courant, een regionale krant, gedrukt. Ze verscheen als avondblad, behalve op zaterdag en aanvankelijk nog niet dagelijks. Omdat de krant tijdens de Tweede Wereldoorlog was blijven verschijnen, kreeg zij in 1945 een (kort) verschijningsverbod. Op 1 september 2005 ging de Goudsche Courant op in de regio-editie AD Groene Hart.

Foto: AD/DPG Media

Derde nummer van de Goudsche Courant (10 april 1862)

139

POLDER BLOEMENDAAL

De polder Bloemendaal ligt ten oosten van de Gouwe, deels in Gouda en deels in Waddinxveen. Deze polder is de oudste van het hoogheemraadschap van Rijnland en werd al vanaf 1100 ontgonnen. **De bodem bestaat uit ontgonnen koopveengronden**, een veelvoorkomende veengrond die vooral wordt aangetroffen in het grensgebied van Noord- en Zuid-Holland en Utrecht. De naam van deze gronden is afgeleid van de in deze streek veel voorkomende plaatsnamen met 'kop' of 'koop'.

177

DE GOUDSE VEE- EN KAAS- TENTOONSTELLING

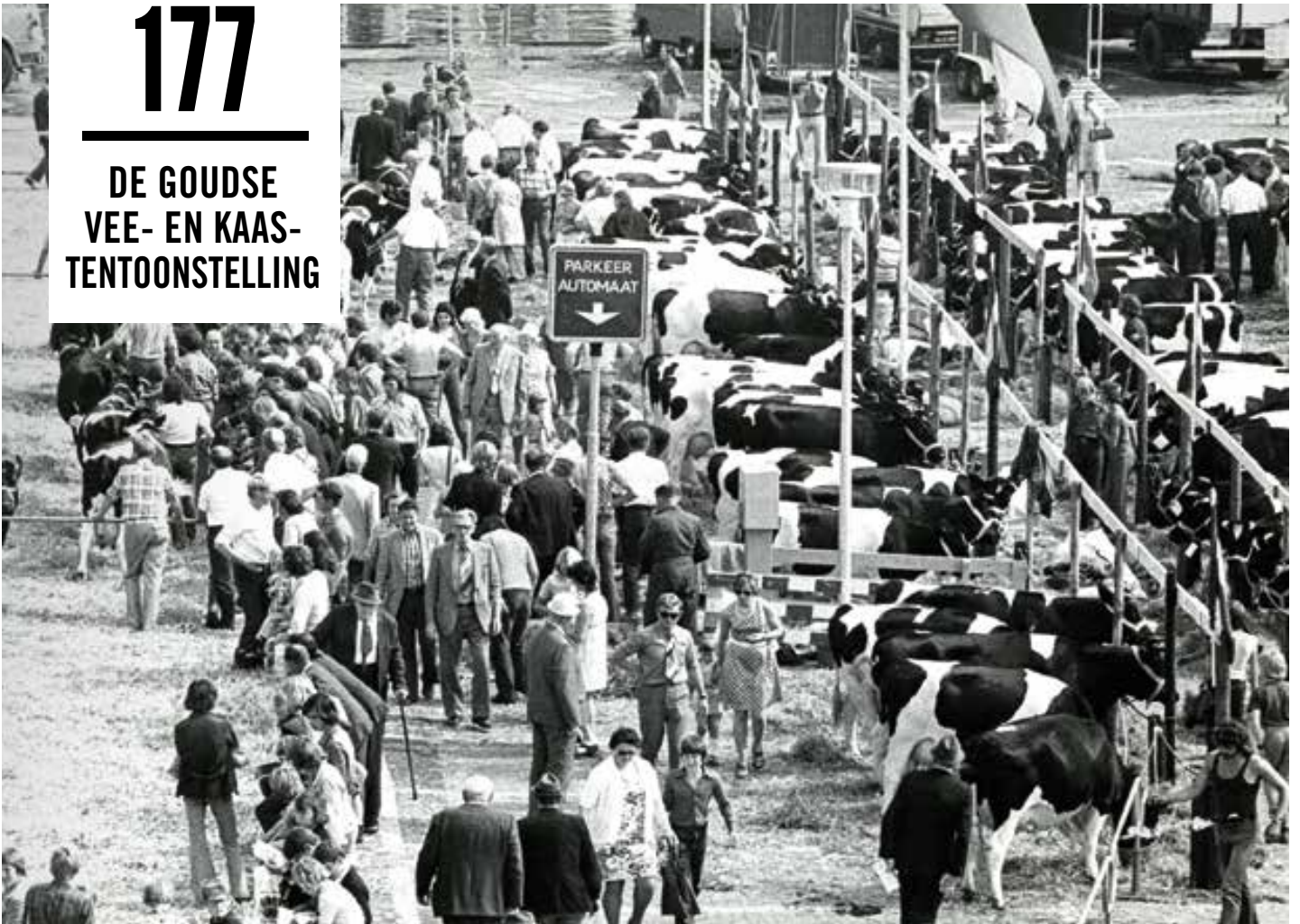

Foto: AD/DPG Media

GoVeKa, in 1951 opgericht door de gemeente Gouda, was vijf decennia lang **een begrip in Gouda** en omstreken. In de naoorlogse jaren wilde de overheid in verband met voedselschaarste en wederopbouw de boeren stimuleren meer te produceren. De prijzen en ereplaatsen op deze tentoonstelling waren van belang om de competitie op kwalitatievere producten te verhogen. Uiteindelijk werden de GoVeKa-dagen grote publieksevenementen. Het GoVeKa-bestuur besloot in 2004 de tentoonstellingen te beëindigen, waarna de stichting werd ontbonden.

GoVeKa medaille, 1964

Foto: AD/DPG Media

214

STADHUIS TROUWZAAL

Foto's: Rinus Lasschuyt Fotografie

Toen in 1642 de koningin van Engeland op bezoek kwam, werd een zaal van het stadhuis ingericht als slaapkamer, met een wandtapijt met bosgezichten van de **Goudse David Ruffelaer**. Bij de herinrichting van het stadhuis in 1693 werd het tapijt overgebracht naar de raadzaal. In 1903 werd deze zaal samen met een ander burgemeestersvertrek samengevoegd tot de huidige ruimte. Hierdoor zijn er twee stookplaatsen aanwezig. De ruimte werd in 1952 in gebruik genomen als trouwzaal, compleet met 16 gebrandschilderde ramen over liefde en toegang tot het balkon.

215

STADHUIS VLEESHAL

Foto's: Rinus Lasschuyt Fotografie

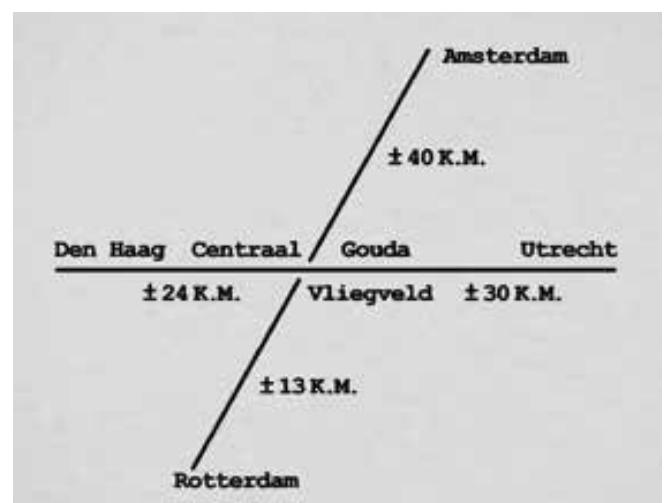
Tot 1850 werd in de **vleeshal in de kelder** onder het bordes - nu de burgerhal - vlees verkocht van koeien, schapen en geiten. Vlees van kippen en varkens was aan de buitenzijde van het stadhuis verkrijgbaar. Sinds 1410 was het namelijk verboden om elders in de stad vlees te verkopen. Keurmeesters keurden het vee buiten het stadhuis. Poorters uit Gouda, d.w.z. mannelijke burgers die meer dan een jaar in de stad woonden en poortergeld betaalden, hadden voorrang bij het gebruik van de vleeshal. Kwam men met vee van buiten de stad, dan moest tweemaal zoveel belasting worden betaald, de jaarmarkten uitgezonderd.

Foto: KLM Fotohistorisch Archief/MAI

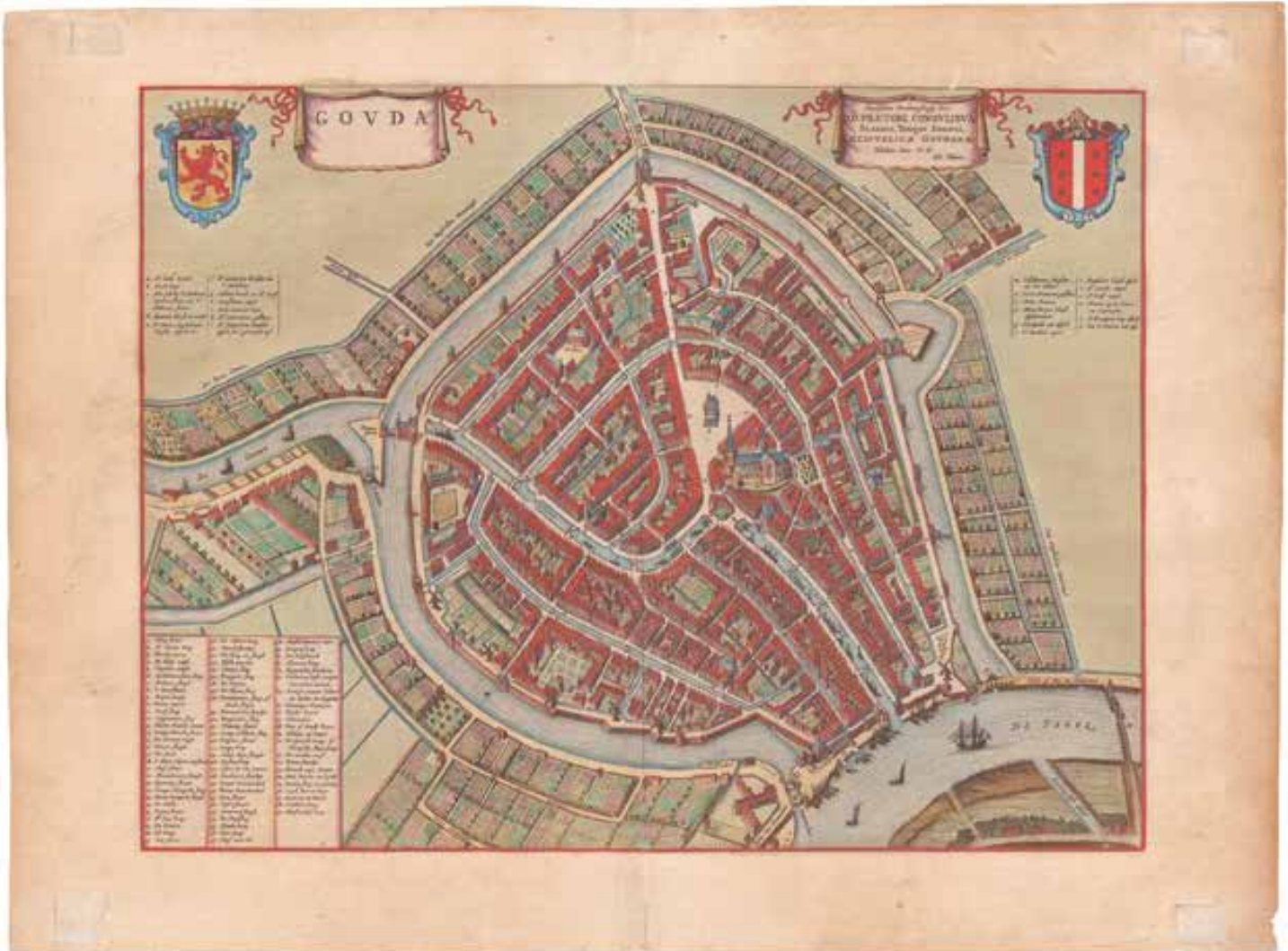
Lockheed Constellation L-749, PH-TDG Gouda, rond 1950 op Schiphol

In 1920 was Schiphol niet meer dan een militair vliegveld en ontstond bij de Waalhaven in Rotterdam het eerste Europese vliegveld voor de burgerluchtvaart. Er volgde een strijd over waar de **nationale luchthaven** moest komen. De toenmalige burgemeester van Gouda zag kansen voor zijn stad, mede vanwege de ligging van Gouda t.o.v. toekomstige rijkswegen naar de vier grote steden, gepresenteerd in het eerste Rijkswegenplan uit 1927. Ondanks zijn inzet is het vliegveld in Gouda er niet gekomen. Wel stond de naam Gouda en het wapen van de stad op het vliegtuig Lockheed Constellation PH-TDG dat tussen 1947 en 1953 tot de KLM-vloot behoorde.

275

KAART VAN BLAEU

In de 17e eeuw werden er volop atlassen gemaakt. Deze waren niet altijd accuraat. Zo werd vaak het aantal huizen niet correct weergegeven en waren de getekende woonhuizen vrijwel identiek. In 1649 publiceerde cartograaf en uitgever **Joan Blaeu** de eerste Latijnse uitgave van zijn stedenatlas. Blaeu bracht in 1662 de beroemde Atlas Maior uit, met daarin ongeveer 600 kaarten en duizenden pagina's tekst. Het was het kostbaarste boek uit de 17e eeuw.

282

CAPPENERSTEEG

Foto: Bob de Wit senior

Cappenersteeg, 1960

Deze steeg tussen de Zeugstraat en de Wilhelminastraat is waarschijnlijk genoemd naar een familie met de naam **Coppenaar of Cappenaar**. Overigens verwijst deze laatste naam naar een ambacht: iemand die vijlen capt, ofwel scherpt. Bij nummer 2 (op de hoek van de Zeugstraat) zijn drie Stolpersteine geplaatst ter herdenking van het Joodse echtpaar Mol-Wolffers en (schoon)zuster De Gast-Wolffers die in de Tweede Wereldoorlog zijn weggevoerd.

Foto's: Rinus Lasschuyt Fotografie

345

RIJKSMONUMENTEN

Rijksmonument

Hoge Gouwe 91

Hoge Gouwe 147

Naaierstraat 15

Achter de Kerk 12

Bloemendaalseweg 62

Wijdstraat 2

Hekwerk Willem Vroesentuin

Hoge Gouwe 93

Westhaven 71

Hoge Gouwe 33

Hoge Gouwe 161

Lage Gouwe 2

Lage Gouwe 112

Naaierstraat 21 en 22

Oosthaven 72

353

'T OUDE KOETSHUIJS

Foto: Bob de Wit senior

Op de hoek van de Lange Tiendeweg en de Geuzenstraat was lange tijd een **stalhouderij** gevestigd in dit pand uit 1889. Dit verklaart de naam op de gevel, namelijk 't Oude Koetshuijs. Deze stal was eigendom van de familie W. Erberveld die hem verkocht aan P. van der Star, waarna deze het verbouwde tot café. Sinds 1987 is in het pand hoedenzaak 't Matelootje gevestigd.

GOUDA — Uitgaand Gouda kan zich in de nabije toekomst verpozen in een nieuw etablissement. De heer P. van der Star te Reeuwijk heeft de oude stalhouderij gekocht op de hoek van de Lange Tiendeweg en de Geuzenstraat in Gouda. De voormalige uitspanning was eigendom van de familie W. Erberveld, vraagprijs van 80.000 gulden, die ook het hotel te koop aanbiedt. De heer Van der Star gaat in de stal een café vestigen. Wanneer dit café zal worden geopend en in welke stijl het interieur zal worden opgetrokken, wil de horeca-ondernemer nog niet vertellen. Volgens de heer Erberveld heeft het te koop aangeboden hotel — 200.000 gulden tot nu toe ongeveer 25 gegadigden, maar nog geen echt serieuze koper, opgeleverd. Veel belangstellenden kwamen van buiten Gouda. De meesten zien op tegen de hypotheek en de verbouwkosten. Vrijwel alle potentiële kopers willen de Utrechtse Dom als hotel(-restaurant) handhaven.

Krantenkniptsel uit het familiearchief familie Van der Star, krant onbekend

Foto: Rinus Lasschuyt Fotografie

430

BOB DE WIT SENIOR

Bob de Wit senior (1927-1997) volgde in de jaren 40 van de vorige eeuw een opleiding aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en aan de Fotovakschool in Den Haag. Hij groeide uit tot een van Gouda's bekendste fotografen. Hij maakte onder andere kunstzinnige foto's waarmee hij diverse nationale en internationale prijzen won. In de jaren 60 en 70 verschenen veel van zijn foto's in de Goudsche Courant en in de Goudse editie van Het Vrije Volk.

Foto's: Bob de Wit senior

559

TOEN & NU RAAM

Foto: Bob de Wit senior

Vanaf de 14e eeuw speelde Gouda een belangrijke rol in **de lakenindustrie en -handel**. De Raam, toen nog een gracht met bruggen, was een van de straten waar deze industrie was gevestigd. Van hout werd een raamwerk gemaakt, waarop de lakens gespannen werden om te drogen. Zo kreeg het laken weer de oorspronkelijke grootte. In 1960 werd de gracht gedempt voor een betere verkeersverbinding in de stad.

Fotobewerking naar nu: Robert Vondrig

588

IJZERBOER
WILLEM
VAN ROIJEN

Met dank aan Marianka Peters

Een groot deel van zijn leven reed **Willem van Roijen met zijn bakfiets** door de stad om oudijzer op te halen, van oude wasmachines en gaskachels tot zinken dakgoten. Hiermee verdiende hij zijn boterham. Deze markante Gouwenaar, door velen getypeerd als 'ruwe bolster, blanke pit met een hart van goud' overleed in 2016 op 92-jarige leeftijd. Zijn bakfiets heeft op de Vest een blijvende plek gekregen met de toepasselijke naam 'De laatste handel'.

592

GANGENSTELSEL
KASTEEL GOUDA

Foto's: Lima Fotografie

Tijdens werkzaamheden aan de Grote Volmolen op de Punt in 1824 stuitte men op een overdekte gang met gemetselde wanden met nissen. **Op deze locatie stond vroeger een kasteel**, waarvan het laatste deel begin 19e eeuw werd gesloopt. Het herenhuis op Punt 15 verschaft toegang tot het kasteelgewelf. Jarenlang gingen er geruchten dat onder de Hollandsche IJssel een gang zou lopen naar de overzijde. Dit is echter nooit bevestigd.

598

GROETEN UIT GOUDA

Aan het einde van de 19e eeuw werden in Nederland al ansichtkaarten verstuurd met de titel 'Groeten uit', gevolgd door een plaatsnaam. Vaak stonden op die kaarten iconische gebouwen van de betreffende plaats. **Vanaf 1900 werden de ansichtkaarten een rage**, omdat meisjes deze gingen verzamelen. Jongens verzamelden toen postzegels. De kaarten werden vervolgens in albums gestopt en bewaard.

666

SIGARENFABRIEK J.A. DONKER

Sigarenfabriek J.A. Donker, 1909

Gouda is natuurlijk bekend van de pijpenindustrie, maar kende ook een bloeiende sigarenindustrie.

Tussen 1836 en 1950 waren er ongeveer 195 (kleine) fabrieken en thuisproducenten in de stad gevestigd. **Een van de grootste was de in 1890 opgerichte fabriek J.A. Donker** die op meerdere locaties gevestigd is geweest, waaronder de Graaf Florisweg en de Vossenburchtkade. Na de Eerste Wereldoorlog werd het bedrijf bekend met het merk Napoleon. Net voor de Tweede Wereldoorlog, na het overlijden van de heer Donker, werd de fabriek gesloten.

674

STRAATNAMEN

Burgemeester
Martenssingel

Houtmansgracht

Blekerssingel

Blauwstraat

Zeugstraat

Kleiweg

Achter de Waag

Turfmarkt

Markt

DUBBELE BUURT

Erasmusplein

Vest

Lage Gouwe

Tegelbakkerssteegje

Plateelstraat

ACHTER DE VISMARKT

Veerstal

Agnietenstraat

Büchnerweg

Burgemeester
Jamessingel

Foto's: Rinus Lasschuyt Fotografie

Toen Gouda in de 14e eeuw groter werd, ontstond ook de behoefte om namen te geven aan straten en wegen om ze van elkaar te onderscheiden. Vaak werden de straten genoemd naar bijvoorbeeld de ligging, functie, belangrijke bewoners en beroepen. **Zo is een van de oudste straten van Gouda, de Kleiweg**, genoemd naar de betreffende bodemsoort. Toen begin 19e eeuw de Fransen het in Gouda voor het zeggen hadden, besloot het gemeentebestuur om naamborden op te hangen aan beide kanten van de straat, in het Nederlands en het Frans. Er waren toen 290 borden nodig. Sinds 1851 is het gemeentebestuur verantwoordelijk voor de officiële naamgeving van straten.

685

THE PASSION

Foto's: Lima Fotografie

De eerste editie van The Passion, een eigentijdse versie van het lijdensverhaal met bekende artiesten, vond op 21 april 2011 op de Markt plaats. Het evenement trok 20.000 mensen naar de stad en ruim 980.000 televisiekijkers. In deze editie speelde Syb van der Ploeg de rol van Jezus, zangeres Do speelde Maria en Frank Lammers Judas. Het evenement won de prijs voor het 'Beste Stads promotie-evenement' van de stichting Nationale Evenementenprijzen.

738

CARROSSERIEFABRIEK A. V.D. WEIJDEN & ZN

Foto's: met dank aan de collectie van Jeroen Bakker

De oprichter van dit bedrijf in Gouda was de in Utrecht geboren wagenmaker Abraham van der Weijden (1853-1940). De carrosseriefabriek was gevestigd in de Nieuwsteeg. In een **vertegenwoordigersboekje** van de fabriek van A. v.d. Weijden uit het begin van de 20e eeuw staan foto's van auto's van verscheidene Goudse bedrijven. De carrosserie van deze auto's was waarschijnlijk in deze fabriek gemaakt. In de eerste helft van de 20e eeuw maakten gespecialiseerde bedrijven vaak voor vermogende particulieren en ondernemers een speciale carrosserie voor hun auto. Carrosseriebouwers bouwden ook vaak kleine series voor autofabrieken.

741

VERDWENEN WINKELS

Frans van Camp

Garage Hulleman

Het winkelaanbod op de Kleiweg van pakweg 60 jaar geleden is inmiddels flink veranderd.

Zo was in de 20e eeuw ruim 85 jaar meubelzaak Potharst op de kop van de Kleiweg gevestigd. Op de hoek van de Kleiweg en de Turfmarkt zat de zaak van A. Quant met huishoudelijke artikelen. Van 1928 tot ongeveer 1965 was Ford-garage Hulleman op de Kleiweg gevestigd. Frans van Camp had er vanaf de jaren 30 van de vorige eeuw een herenmodezaak.

Potharst

A. Quant

